

SANTA MARIA IS GRANDE!

Baitjes die slechts te voet te bereiken zijn. Groene, weelderige vegetatie met felgekleurde bloemen. Witte huisjes rondom een wit kerkje. Kliffen die je laten duizelen als je naar beneden kijkt. Het Azoreneiland Santa Maria is klein, maar de wandelbeleving groots.

TEKST JAN ERIK BURGER & JUDITH VAN BILSEN FOTO'S JUDITH VAN BILSEN

Er prikt een zonnestraal in mijn gezicht. Langzaam doe ik mijn ogen open. Het duurt een moment voordat ik me realiseer waar ik ben. Gisteravond zijn we in het donker aangekomen op het Azoreneiland Santa Maria. Ik schuif uit mijn bed en in mijn slippers en loop door de openslaande deuren naar buiten. Mijn voeten worden direct nat van de dauw van afgelopen nacht. Als ik buiten sta, ontvouwt zich een weids landschap. Ik hoor het ruisen van de zee recht voor me, links en rechts liggen uitgestrekte grasvelden in een gloeiend landschap, afgebakend met stenen muurtjes. En een enkel wit huisje met de voor Santa Maria zo typische schoorsteen. Achter mij ligt onze slaapplek van vannacht. Het eiland Santa Maria ligt tachtig kilometer ten zuiden van São Miguel. Samen vormen ze de oostelijke eilandengroep van de Azoren. Santa Maria is het meest zuidoostelijk gelegen en oudste (8 miljoen jaar) eiland en heeft daardoor een warmer en droger klimaat dan de rest. We zijn hier om de Grande Rota de Santa Maria te wandelen, een route rond heel het eiland. Vanuit geomorfologisch, paleontologisch en cultureel oogpunt is het een niet te missen wandeltocht. Iets dat duidelijk wordt tijdens de vijf dagen die het kost om de hele cirkel te wandelen.

Ontbijt uit de koelbox

Onze eerste etappe loopt van Malbusca naar Lapa, een tocht van ruim 12 kilometer. Maar voordat we daaraan beginnen, is het eerst tijd voor een ontbijt. De hutten van de organisatie Ilha a Pé, die gerund wordt door het echtpaar Ioannis en Rita, zijn onze overnachtingsplekken. Malbusca heeft, net zoals de andere hutten op de route, geen koelkast. En daarom staat er bij aankomst in elke hut een koelbox voor ons klaar. Vol verwachting open ik de koelbox... een heel brood, gekookte eitjes, kaas, jam,

boter, potjes met yoghurt, meerdere stukken fruit en altijd wat lekkers voor onderweg. Er zit genoeg in om niet alleen het ontbijt, maar ook een lunch mee samen te stellen.

Met een rugzak vol proviand gaan we op pad. We hebben een watervaste kaart meegekregen, maar vinden de route ook makkelijk door de rood-witte markeringen te volgen. Het eerste deel gaat over een stuk verharde weg. Buiten onszelf is er geen mens te bekennen. Die zouden er wel moeten zijn, want hier staat een aantal voor het eiland zo typische huizen, bontgekleurd en vooral geïnspireerd op de traditionele bouwstijl van Alentejo en Algarve waar de eerste eilandbewoners vandaan kwamen. Ze hebben een rechthoekige vorm met een cilindrische schoorsteen die rust op een soort onvolledige piramide. Elk van de vijf gemeenten van het eiland heeft zijn eigen kleur vensteromlijsting gekozen om te contrasteren met het wit van de muren. Al snel laten we de verharde weg achter ons. De route loopt vanaf nu soms over open stukken veld, dan weer over smalle kronkelpadjes door dichtbegroeid bos of langs de rand van de hoge kliffen langs de kust. We klimmen over stenen muurtjes, waar hagedisjes razendsnel wegschieten. De vulkanische verschijnselen op het eiland zijn van ongeëvenaarde grootsheid in Ribeira de Maloás, waar een stroomdal eindigt in een twintig meter hoge wand van enorme, zwarte basaltstructuren. Ooit ontstaan toen een gloeiend hete lavastroom plots gekoeld werd door het zeewater. Een straaltje water stroomt naar beneden.

Kristalhelder water in de baai

Na een eenvoudige doch voedzame eenpansmaaltijd in onze hut en een nacht goed slapen, binden we na het koelbox-ontbijt onze wandelschoenen weer vast voor meer Santa Maria. In São Lourenço wachten Ioannis, Rita en hun kinderen op ons voor een middagje strand. Santa Maria staat »

- ☞ Een van de verlaten baitjes die alleen te voet bereikbaar zijn.
- ☞ Over het hele eiland liggen verlaten huizen met uitzicht over zee.
- ☞ Onderweg richting het dorp Anjos.
- ☞ Steile kliffen kenmerken Santa Maria.

^ Aan deze basaltmuur is duidelijk te zien dat Santa Maria een vulkanisch eiland is.

bekend om zijn scherpe kustlijn met enorme kliffen en baaien met uitnodigend kalm en kristalhelder water, zoals de baaien van Cré, van Raposo en van Tagarete, om er maar enkele te noemen. Ook het witte zandstrand van São Lourenço ligt aan een prachtige baai in de vorm van een amfitheater. Het uitzicht wordt aangevuld door de wijnranken die op steile terrassen worden verbouwd en door het wit van de huizen langs de kust. In het zeewa-

ter aan een zijde van de baai ligt het eilandje Ilhéu do Romeiro. Na een paar uurtjes ontspanning aan zee besluit Ioannis een stuk met ons mee te stappen. Er staat ons een flinke klim te wachten. Tussen de terrassen door waar ooit wijn werd verbouwd, loopt een stenen trap recht omhoog. Iedere vijf treden stop ik even om op adem te komen. En draai ik me om naar São Lourenço onder ons te kijken. Er hangen vreemde roze plankjes en

Ioannis vertelt dat een gedeelte van de Grote Route tevens het parcours is voor een trailrun en dat de roze bordjes de route aangeven. Ik voel een diep respect voor al die atleten!

Het einde van de wereld

Maar het pareltje van de Grote Route moet nog komen, namelijk de landpunt Norte. Je hebt het bijna niet in de gaten als je ineens vanuit een bos over de velden boven op een enorm plateau wandelt. Voorzichtig loop ik dichterbij de rand en zie wat ik al vermoedde: ver onder mij beuken de golven op de rotsen van de steile kliffen. Zo ver mogelijk op het puntje, zonder duizelig te worden van de diepte, gaan we in het gras zitten om de lekkernijen van de koelbox op te peuzelen. Ondertussen laten we het uitzicht op ons inwerken, het water van de oceaan strekt zich voor ons uit. Het lijkt alsof de wereld hier ophoudt...

Hoogtepunten

Wie de complete ronde over Santa Maria wandelt, heeft iedere dag wel een hoogtepunt op het programma. Vandaag geldt dat letterlijk: de Pico Alto, met 587 meter het hoogste punt op het eiland. Onderweg passeren we het schilderachtige dorp Santa

< Het dorp Santa Barbara in het binnenland.

^ Het is een flinke klim om uitzicht te krijgen over het kustdorpje Maia.

Bárbara waar de huizen en gebouwen fraai rond de kerk geplooid zijn. De weg omhoog volgt grotendeels een geasfalteerd pad en is geen grote uitdaging. Het is de vraag of we wel een uitzicht zullen hebben, want het is behoorlijk bewolkt vandaag. Ioannis had ons weidse blikken over het hele eiland beloofd, maar helaas is het boven vooral wit om ons heen. Zoals Johan Cruijff al zei: elk nadeel heb zijn voordeel. Wanneer we vanaf de Pico Alto de padjes door het bos omlaag nemen, ontstaat er een mysterieuze sfeer. Het bos is weelderig en felgekleurd. Flarden mist hangen tussen bomen met enorme bladeren. Talrijke tinten groen worden afgewisseld met knalgele of knalrode bloemen. Hoe verder we zakken, hoe vaker de zon door de wolken breekt. Als we dan op een lager gelegen uitzichtpunt uitkomen, ligt heel het eiland ineens voor ons! Een groen landschap met af en toe een groepje witte huisjes en die gigantische oceaan er omheen. Heel in de verte is de kustlijn van São Miguel te zien.

De rode woestijn

Vandaag liggen de *barreiros* op onze route, rood tot fel oranje gekleurde gebieden. De bekendste is de Barreiro da Faneca en deze

> De baai van São Lourenço heeft de vorm van een amfitheater.

wordt ook wel de 'rode woestijn' genoemd. Hier vond de laatste vulkanische uitbarsting van het eiland plaats. Zo voelt het overigens niet. Het lijkt wel of er een enorme colonne vrachtwagens tonnen rood zand kwijt moest en die hier gedumpt heeft. De plek staat in sterk contrast met zijn groene omgeving. Plaatsen zoals de historische kern van Vila do Porto en het dorp Anjos, waar de eerste kolonisten zich vestigden, zijn architectonisch en cultureel interessant. In Anjos vind

je behalve de prachtige baai een standbeeld van Christoffel Columbus en de kapel Ermida de Nossa Senhora dos Anjos, de oudste op de Azoren waar de zeevaarder op zijn terugreis uit Amerika de mis bijwoonde vooraleer naar het continent te varen.

Eiland onder water

Op onze laatste wandeldag wandelen we de etappe vanuit hoofdstadje Vila do Porto. In het Forte de São Brás herinneren de

Uitzichtpunt Pico Alto biedt soms alleen maar zicht op een grijze mist.

zeewaarts gerichte kanonnen aan de tijden dat piraten het eiland bedreigden. Via het haventje wandelen we het stadje direct weer uit. Het hoogtepunt van vandaag heeft de naam Pedreira do Campo. Hier wandelen we over een mooi aangelegd pad van houten planken en Ioannis voorziet ons van de nodige informatie.

Santa Maria was het eerste eiland van de Azoren dat werd ontdekt en werd als eerste bevolkt. Toevallig is het is ook het oudste eiland van de Azoren, zoals te zien is in de

Een herdershut omgebouwd tot slaapverblijf voor wandelaars.

vulkanische en afzettingsgesteenten waaraan het geologische verleden af te lezen is. Ioannis wijst ons, al wandelend, op duidelijk herkenbare schelpvormen in grote brokken steen. Zelf moeten we goed zoe-

ken om ze ook te herkennen. Als we het hoogtepunt van Pedreira do Campo naderen, waar een rotswand van oud vulkaan van meer dan 100 meter hoogte talloze fossielen van zeedieren bevat, wordt het ons pas echt duidelijk dat dit eiland duizenden jaren geleden nog onder water lag. Onze ronde over het eiland zit er bijna op. Maar Ioannis had beloofd dat onze inspanningen van de afgelopen week nog beloond zouden worden. En hij houdt zijn woord! We lopen langs de kustlijn omlaag en springen daar van rotsblok naar rotsblok terwijl de golven rechts van ons kapotslaan. Ineens is er bij Praia strand en staan we in een compleet verlaten baai. We twijfelen geen moment en springen in het water. Het frisse water spoelt het zweet van onze lijven, ontspant de spieren en geeft ons een enorme slok energie waardoor we het laatste stukje van deze etappe voltooiën met een grote lach op ons gezicht. ■

WANDELWIJZER

Vervoer

Vanaf vlieghaven Lissabon met luchtvaartmaatschappij Azores Airlines op zon- en donderdagen naar Santa Maria (andere dagen met overstap in São Miguel).

De Grande Rota van Santa Maria

De route is 78 km in 4 of 5 etappes, goed gemarkeerd. Waar het beklimmen van de hoogste top Pico Alto een makkie is, zijn de steile hellingen vanaf de kust echte kuitbijters. De zwaarte van de tocht wordt ook beïnvloed door de weersomstandigheden. Bij regen veranderen de stenen en stronken in glibberige obstakels en is het op sommige stukken ploeteren door de modder.

Slapen

Wij overnachtten in de fijne hutten van organisatie Ilha a pé (www.ilhaape.com). De vier oude schuren zijn fraai verbouwd tot hutten, zorgvuldig gekozen vanwege hun ligging ter ondersteuning aan wandelaars van de Grote Route van Santa Maria. Bagagevervoer, ontbijt, diner mogelijk. In Vila do Porto staan hotels en een prima jeugdherberg. Verder zijn er verspreid over het eiland B&B's.

Onze tips

De groene velden, de traditionele landbouw, de schoorstenen van de witgekalkte huizen, de okerrode aarde, de goudgele stranden en de blauw-turquoise wateren onderscheiden dit eiland van de overige eilanden van deze archipel. Deze geologische rijkdom kan ook worden bekeken in het *Centro de Inter-*

pretação Ambiental Dalberto Pombo, in het historische centrum van Vila do Porto.

Paleontologie: de verschillende afzettingen van fossielen, zoals rotsformaties Pedreira do Campo, Prainha en 'Pedra que Pica'/ Ponta do Castelo zijn 5 miljoen jaar oud. Deze rotspartijen vormen de sleutel voor de geschiedenis van de schommelingen in de zeespiegel in de Noord-Atlantische Oceaan.

Deze lopen als een zonnnetje... Welkom!

Deskundigheid & Passie! Wij zijn expert door eigen ervaring

Proberen! Mits in huis gedragen, mag u schoenen binnen 14 dagen retourneren

Gratis! 50 gratis parkeerplaatsen voor de deur

Veel! Altijd meer dan 3000 paar schoenen op voorraad. Van maat 19 t/m 52, van smal tot zeer brede leest

Zorg! Iedere laatste zaterdag van de maand podoloog, fysiotherapeut en medische pedicure in de winkel

Service! Vermaken van kleding, verzorgen van reparaties en altijd een glimlach!

Antilope • Cortgene 9
2951 EA Alblasserdam
Tel: 078-7850351

E Mail: info@antilopeoutdoor.nl
www.antilopeoutdoor.nl

Openingstijden winkel
di/wo/do: 9:30 - 17:30 uur
vr: 9:30 - 20:30 uur
za: 09:30 - 17:00 uur